БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ . ACADEMIE BULGARE DES SCIENCES
РОДОПСКИ СБОРНИК V . RECUEIL DU RHODOPE V
София, 1983 . Sofia, 1983

ОСМАНОТУРСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ АРХИВНАТА СБИРКА НА ГР. БЕЛОВО ЗА ИСТОРИЯТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ОТ РОДОПСКИЯ КРАЙ

Елена Грозданова

Резултат от търпелива и целенасочена събирателска дейност сред местното население, архивната сбирка на Кабинета по краезнание в гр. Белово, макар и не особено голяма по обем, респектира с безспорната значимост на обхванатия в нея османотурски документален материал като извор за историята на Родопския край и прилежащите му райони. Очевидно постепенното въвеждане в научно обръщение на тези и други подобни новоиздирени на местна почва източници се очертава като необходимо условие за задълбочаване и разширяване на изследователската работа във връзка с проучване миналото на родопското население.

С оглед на това в настоящото съобщение се предлагат в подробни анотации 85 архивни единици от 3 от фондовете на посочената колекция: „Радулови" (30 а. е.), „Мененкьово" (45 а. е.) и „Ветрен" (10 а. е.).[1] Те съдържат интересни данни за историята на населението от селищата Голямо (Старо) Белово и Малко Белово (дн. обединение в гр. Белово), Мененкьово (Менентли) и Ветрен (Хисарджик) и по-бегли — за Септември (Сарухан бей, Саранбей) Момина клисура (Къзкьой) и Аканджиево (Акънджа).

Хронологическият обхват на издирения изворов материал е относително широк — от втората половина на XVII в. до 1875 г. Преобладават обаче документите от XVIII и XIX в. За една най-обща характеристика на тези източници е необходимо да се посочи, че те не са особено разнообразни (предимно тапии, преписи от съдебни протоколи, данъчни квитанции и др. под.),[2] изписани са на традиционните за случая арабски шрифтове (с превес на дивани и рика)[3] и почти без изключение са добре запазени и четливи. Върху гърба на някои от тях са били нанасяни допълнително на български език и с кирилски букви

---

[1] Обособяването на документите по фондове с оглед на селището или рода, от които са постъпили, бе извършено предварително от Кабинета по краезнание — гр. Белово, а подреждането на архивните единици във всеки фонд в хронологическа последователност — от Е. Грозданова.

[2] За видовете османотурски документи вж. Б. Н е д к о в. Османотурска дипломатика и палеография. Т. I. С., 1966, с. 127—164.

[3] Пак там, с. 92—108.

кратки бележки, чието предназначение очевидно е било да ориентира притежателя на съответния документ за съдържанието му.[4]

Османотурските документи от фондовете „Радулови“, „Мененкьово“ и „Ветрен“ са особено полезни за проучване предимно на социално-икономическите отношения в този район през XVII—XIX в. Те съдържат сведения за различния статут на местните селища, част от които (напр. Голямо и Малко Белово, Саранбей) принадлежали към вакъфа на „блаженопочившия Гази Давуд паша“[5], а други се подчинявали на режима, предвиден за т. нар. тимари (напр. Мененкьово).[6] Проследява се и утвърждаването на откупната система (илтизам) в селищата от двата типа и отражението ѝ върху положението на зависимото население.[7] Интерес представляват някои от функциите на местните османски забити, войводи, откупчици (мюлтезими). Широкият хронологически обхват на документите позволява да се набележат и настъпилите с течение на времето административни промени в района, макар в това отношение на места в изворите да се наблюдават известни противоречия.[8]

Много са сведенията за характера и развитието на аграрните отношения за покупко-продажбата и наследяването на земя (ниви, ливади, лозя и гори) и друга недвижима собственост (къщи, дюкяни, воденици, дъскорезници). Разкриват се съществени страни от имуществената диференциация сред местното население и неговата социална структура през посочения период. Прави впечатление например големият процент на българите-занаятчии в селата Голямо и Малко Белово, чието присъствие е зарегистрирано още в най-ранните османотурски документи от колекцията на КК — гр. Белово. Тук биха могли да бъдат посочени например имената на абаджията Мартин Лазаров, сапунджията Минчо, килитчиите (майстори на катинари, брави и др.) Радул Иванов и Атанас, мутафчията Илия, тюфекчията (оръжейник) Кръстьо, сахатчията Герги, куюмджиите (майстори на изделия от сребро и други метали) Марин и Герги и др.[9] Благоприятните възможности за развитието на животновъдството станали причина за обособяването и на месарството (касапството) като самостоятелен занаят.[10]

В редица от тукашните села сравнително рано се оформил значителен слой от местни чорбаджии, натрупали немалко стока и имоти по пътя на покупко-

---

[4] Така например на обратната страна на тапия от 1762 г., удостоверяваща правото на саря Иван от с. Старо Белово да стопанисва в землището на с. Мененкьово 1,5 дюнюма земя с точно определени граници, е отбелязано допълнително, възможно е и от ръката на самия клисар:

єдна страна холманъ
єдна страна пакь
єдна страна єлинь
две парчета

Вж. ф. „Радулови“, а. е. 7.

[5] По-подробно за вакъфите вж. В. Мутафчиева. Аграрните отношения в Османската империя през XV—XVI в. С., 1962.

[6] Пак там.

[7] Б. Цветкова. Откупната система (iltizam) в Османската империя през XVI—XVIII в. с оглед на българските земи. — Изв. на Инст. за правни науки, т. XI, 1960, кн. 2, с. 195—219.

[8] Срв. ф. „Радулови“, а. е. 1, 2 и 3, където нахията и съответно селото Саруханбей (Саранбей) са посочени веднъж като принадлежащи към Пловдивска каза (каза Филибе), а друг път — към Татарпазарджишка каза.

[9] Ф. „Радулови“, а. е. 1, 4, 5, 16, 18, 19, 22.

[10] Пак там, а. е. 15, 18.

продажби, стопанска дейност, лихварство и др.[11] Първенството в това отношение отново принадлежи като че ли на с. Голямо (Старо) Белово, където след втората половина на XVIII в. били известни, ако се съди по наличните документи, чорбаджиите Костанти, Спас, Янчо, Мишо, Митре, Иван Благолаж, Илчо, Стефан, Гено, Цено, Михал и др.[12] Те очевидно играели определена роля и в системата за местно самоуправление като първенци-старейшини на българското население. Неслучайно според разглежданите документи чорбаджиите най-често присъствували в шериатския съд като представители на раята и нейни свидетели при оформяните там сделки, разисквани спорове и др.[13] Някои от изворите ни запознават по-определено с характера на местното общинско самоуправление след официалното му регламентиране от османската власт и по-специално с финансовите функции на общината.[14]

Важна роля в местното самоуправление на българите през целия период на османското владичество играели и селските свещеници.[15] По един или друг повод имената на неколцина от тях са били вписани и в някои от наличните документи. В Голямо (Старо) Белово това били поп Минчо, поп Стоян Петков, поп Нестор Николов, поп Никола, поп Велчо, поп Герги и др.[16]

Някои документи съдържат сведения за данъчното облагане на населението от изброените по-горе селища. Сред изворите от този тип особено изпъкват личните квитанции за изплатен данък джизие. Последните, тъй като освен за името и постоянното местожителство на приносителя им информирали и за неговите външни белези, възраст, имуществено състояние и др., служели като своего рода лични паспорти на немюсюлманите — поданици на Османската империя.[17] Специалните разрешителни за придвижване из империята, образец от които от 1842 г. на името на Лазар Тодоров от с. Мененкьово е запазен в архивната сбирка на КК — гр. Белово,[18] говорят за политическата обстановка в империята през посочения период и за страха на османските властници от разрастващите се националноосвободителни движения сред покорените народи.

Османотурските документи от КК — гр. Белово са полезни и за проучване на местната топонимия, и за проникването на някои български думи в официалния османотурски канцеларски език.[19] Съпоставени и допълнени с известните и от други източници сведения, предложените в анотации документи пресъздават твърде богата картина на живота и положението на населението от този край на българските земи и представляват интерес не само за историци, но и за прависти, икономисти и др.

АНОТАЦИИ

Фонд „Радулови", А. Е. 1—30

1. *Съдебен протокол за продажба на имот с плодови и други насаждения* — [1674 1—10 октомври] 1085 реджеб 1—10

---

[11] Ф. „Мененкьово", а. е. 1; ф. „Ветрен", а. е. 1; ф. „Радулови", а. е. 10—20 и др.
[12] Ф. „Радулови", а. е. 9, 20, 22, 23, 28.
[13] Пак там, а. е. 9, 22, 23, 28.
[14] Ф. „Мененкьово", а. е. 8.
[15] Е. Грозданова. Българската селска община през XV—XVIII в. С., 1979, с. 86.
[16] Ф. „Радулови", а. е. 1, 6, 7, 9, 16, 21, 27, 28.
[17] Ф. „Мененкьово", а. е. 20—23; ф. „Ветрен", а. е. 3—8.
[18] Ф. „Мененкьово", а. е. 24.
[19] Ф. „Радулови", а. е. 24; ф. „Мененкьово", а. е. 27—39 и др.

Немюсюлманинът Гьорги, син на Хасо от с. Голямо Белово (Белювга-и кебир), спадащо към района на Саруханбейли (Саранбей), Татарпазарджишко, се явил в шериатския съд и заявил в присъствие на немюсюлманина от същото село Манол, син на Димитри, че му продава имота си в същото село заедно с всичките му плодови и други насаждения. Този имот граничел от едната си страна с имота на Тодор, от другата — с имота на поп Минчо, от третата — с имота на Ангиле (?), а от четвъртата — с имота на Кара Анче. Продавачът Гьорги Хасов получил от купувача Манол Димитров сумата от 3004 акчета, определена като цена на имота и обявил, че отсега нататък той принадлежи на Манол. Последният потвърдил казаното от Гьорги, а изявленията на двамата били записани и протоколирани през първото десетдневие на месец реджеб 1085 г. Сред свидетелите в съда били Неде Боре, сапунджията Минчо, поп Минчо и др. Протоколът носи заверката на моллата Мехмед от Саранбей.

2. *Съдебен протокол за продажба на дюкян* — [1676 октомври 30] 1087, шабан 22

Християнката Цона (изписано Сона), дъщеря на Стою от с. Белово, спадащо към нахията Сарухан бей на каза Филибе (Пловдив), се явила в шериатския съд. Тя направила своите изявления в присъствието на Манол, син на [Димитри]. Цона притежавала в селото дюкян, който се намирал до имотите на Михо и Кою, а от другите си две страни излизал на пътя и гледал към бърдото. Този дюкян тя продала на Манол за сумата 1100 акчета. Цона получила изцяло от ръцете на купувача определената като цена на имота сума и дюкянът преминал в собственост на Манол. Продажбата била протоколирана в присъствие на свидетелите Абдулбаки сипахи, Стоил, син на Паруш, Стоян син на Стано и др.

3. *Тапия за прехвърляне на лозе* — [1703 май 17—1704 май 5] 1115

Кешиш Кою владеел в землището на с. Сарухан бейлю, което принадлежало към вакъфите на покойния Гази Давуд паша в Пазарджишка каза, лозе от 2 дюнюма. То граничело с лозето на Стоян Чобан, с Ватах Стоян, с лозята на Дойчин Кокалан и Тодор. Доброволно и по собствено желание Кешиш Кою прехвърлил лозето си на немюсюлманина Радул, жител на с. Старо Белово, срещу което получил 9 гроша. Забитът пък взел полагащата се в съответствие със султанския закон такса за тапия (ресм-и тапу) и връчил на Радул тапията. При условие, че Радул плаща редовно на вакъфа данъците си, никой нямал право да му създава пречки или да се намесва в работите му.

4. *Съдебен протокол за продажба на лозе* — [1731 ноември 18] 1114 джемази ул-еввел 18

Преди известно време починал абаджията Мартин, син на Лазар, жител на с. Старо Белово, Татарпазарджишка каза. В шериатския съд се явила родната сестра на покойния, християнката Мария, дъщеря на Лазар, и племенникът му Никола, син на Стадин (Костадин?). Своите изявления те направили в присъствието на жителя на същото село килитчията Радул, син на Иван, на когото продавали за 6000 акчета лозе от 4 дюнюма. То се намирало в землището на с. Малко Белово от същата каза и граничело с имотите на Мутаф Илия, Петко Банчо (изписано Баншо), килитчията Атанас и Петре. След като предал парите на продавачите, Радул станал собственик на лозето, което било отразено в протокола по искане на страните. Като свидетели в съда присъствували Илия, син на Шакал (?), Атанас, син на Иван, Стоян и Манчо, синове на Джирко и др. На обратната страна на документа е вписан кратък български текст на кирилица по същия повод.

5. Тапия за продажба на място — [1734 юни 3 — 1735 май 23] 1147

Християнката Ивана (?) притежавала в с. Старо Белово, едно от селата от вакъфите на покойния Гази Давуд паша в Татарпазарджишка каза, място с площ дюнюм и половина. От едната му страна се намирала градината на Стою, а от другите — имотите на Янко Ников, Стойчо и Радул. По собствена воля и желание християнката Ивана продала мястото на килитчията Радул от същото село за 4 гроша.

6. Съдебен протокол за продажба на лозе — [1751 декември 25] 1165 сефер 6

Християнинът Вучо, син на Разбойко от с. Старо Белово, Татарпазарджишка каза, се явил в шериатския съд и направил изявленията си в присъствието на християнина Иван, син на Радул. Последният купил за 30 гроша лозето на Вучо с площ 2 дюнюма, което се намирало в землището на Старо Белово и граничело с лозята на Велко, Иван и продавача Вучо и обществения път. В съда присъствували като свидетели Мишо, син на Владислав, Мито, син на Никола, Петре, син на Герги, и свещениците Стоян, син на Петко, и Нестор, син на Никола. На обратната страна на документа по същия повод е вписан кратък български текст.

7. Тапия за право да се ползува пустеещ безстопанствен имот — [1761 август 2 — 1762 юли 22] 1175

В землището на с. Мененедли (Мененкьово) се намирали две парчета пуста безстопанствена земя с обща площ от дюнюм и половина. Те граничели с лозето на Балабан Стоян, с имота на Илия, гората и обществения път. Клисарят Иван от с. Старо Белово изявил желание да стопанисва тази земя и получил това право срещу сумата 180 акчета, които предал на забита Елхадж Али като такса за тапия. При условие, че клисарят Иван издължава ежегодно полагащия му се десятък на собственика на земята, никой нямал занапред право да му се меси и да пречи в стопанисването на получения имот. На обратната страна на документа българският текст фиксира още веднъж границите на придобития имот.

8. Тапия за прехвърляне на място — [1763 август 12 — 1764 юли 31] 1177

В землището на с. Старо Белово Милованоглу Стоил притежавал място от половин дюнюм, което граничело с имотите на Зафир, Везенкооглу Кешо (Кишо?) и Гюргю от с. Малко Белово. По собствена воля Милованоглу Стоил прехвърлил мястото на съселянина си Радулоглу Милен (?) срещу 30 пари. След като на забита Осман била заплатена съответната такса, на Радулоглу Милен била връчена тапия. Милен се задължил всяка година да заплаща на забита на вакъфа по 50 акчета и при това условие никой нямал право да му пречи или да се намесва в работите му във връзка със стопанисването на придобитото място. На обратната страна на документа е вписан кратък текст на български, че тапията е получена от Стоил Милован.

9. Съдебен протокол за наследство — [1765 юни 20 — 1766 юни 8] 1179

Немюсюлманинът Петко, син на Иван от с. Старо Белово, Татарпазарджишка каза, се явил в шериатския съд. Той заявил, че преди известно време починал немюсюлманинът Спас, а след известно време и синът му Неделко. Майката на последния, християнката Иглика, предала на Петко, син на Иван, полагащите му се 7 оки бакър, 7 гроша пари, лозе от дюнюм и половина и две павурчета калай. След като тези изявления били потвърдени, бил съставен съдебен протокол. В съда присъствували като свидетели Мишо чорбаджи (Пешо, Нешо?), Костанти чорбаджи, Спас чорбаджи, поп Стоян, Янчо чорбаджи и др. На обратната страна е вписана на български кратка бележка по същия повод.

10. Тапия за прехвърляне на лозе — [1771 април 16 — 1772 април 3] 1185

По собствена воля и желание Митре от с. Старо Белово прехвърлил срещу 30 гроша лозето си от 2 дюнюма на съселянина си Митре, син на Богдан. Лозето се намирало в землището на с. Старо Белово, което принадлежало към вакъфите на Гази Давуд паша в Татарпазарджишка каза и било заобиколено от лозята на Кешо Бильов, Чолак Велко, Вечо и Атанас Цветанов (?). Забитът получил полагащата се такса за тапия и връчил тапията на Митре Богдан, който се задължил всяка година да плаща по 50 акчета на забита.

11. Тапия за ливада — [1773 март 25 — 1774 март 13] 1187

В землището на с. Старо Белово, принадлежащо към вакъфите на Гази Давуд паша в Татарпазарджишка каза, се намирала ливада от 3 дюнюма. Тя граничела от двете си страни с гора, от третата — с ливадата на дюлгера Стоян, а от четвъртата ѝ страна — с рекичка. Ливадата притежавал Стою Герго от същото село. По собствена воля той я прехвърлил срещу 6 гроша на своя съселянин Митре Богдан. В съответствие със закона забитът получил полагащата се такса за тапия и връчил тапията на Митре Богдан, който се задължил да предава десятъка си всяка година редовно на собственика на земята. При това условие никой нямал право да му се меси да стопанисва ливадата.

12. Тапия за лозе — [1775 март 4 — 1776 февруари 20] 1189

Аббас баше, жител на с. Сарухан бей, притежавал лозе от 2 дюнюма в землището на с. Старо Белово, принадлежащо към вакъфите на Гази Давуд паша в Татарпазарджишка каза. Лозето граничело с лозята на Христо и Василе от с. Акънджа (Аканджиево), Ибрахим от с. Саранбей и с обществения път. По собствена воля Аббас баше прехвърлил лозето си на немюсюлманина Митре от с. Старо Белово срещу 9 гроша. Забитът получил такса за тапия и издал на Митре тапия. Занапред никой нямал право да се намесва и да пречи на Митре да стопанисва лозето.

13. Тапия за лозе — [1775 март 4 — 1776 февруари 20] 1189

В землището на с. Старо Белово, едно от вакъфските села в Татарпазарджишка каза, се намирало изоставено лозе с площ от 5 четвъртини от дюнюма (дюнюм и четвърт). То било заобиколено от изоставеното лозе на Васил от Акънджа и от лозята на Стоил, Влашко Вуко и Чакър Никола. По собствена воля и желание немюсюлманинът Стоил от с. Мененкьово го прехвърлил на немюсюлманина Късркьойлю Митре от с. Старо Белово за 3 гроша. След като била заплатена и таксата за тапия, била издадена и настоящата тапия. При условие, че редовно ще се предава десятъка на собственика на земята, никой нямал право да пречи на Митре да стопанисва лозето.

14. Тапия за лозе — [1776 февруари 21 — 1777 февруари 8] 1190

В землището на с. Старо Белово, отнасящо се към вакъфите на Гази Давуд паша в Татарпазарджишка каза, се намирало старо изоставено място за лозе с площ от 2 дюнюма. То било заобиколено от лозята на Христо, Кирчо (?) и Ортака, а откъм четвъртата си страна с обществен път. Срещу 20 пари лозето било предоставено на немюсюлманина Митре от същото село. В съответствие със закона била заплатена такса за тапия и на Митре била връчена тапия за лозето. При условие, че той всяка година ще заплаща по 10 пари на собственика на земята, никой нямал право да му пречи да стопанисва лозето. Тапията е издадена от Елхадж Мехмед, забит на вакъфа в Старо Белово.

15. Тапия за земя — [1777 февруари 9 — 1778 януари 29] 1191

В землището на с. Старо Белово, едно от вакъфските села на Гази Давуд паша, се намирало свободно парче земя от дюнюм и четвърт. То граничело

с имотите на Илчо Тарчо и Пешо, а от другите две страни — с Марица и гората. Месарят (касапинът) Митре, жител на същото село, изявил желание да получи тапия за тази земя. В качеството си на забит на селото Елхадж Мехмед получил от Митре 1 грош като такса за тапия и му издал тапия. Митре се задължил ежегодно да предава десятъка си на собственика на земята и при това условие никой нямал право да му пречи да я стопанисва. На обратната страна на документа на български са обозначени още веднъж границите на парчето земя, за което била издадена тапията.

16. Тапия за лозе — [1780 януари 8 — 1780 декември 27] 1194

В землището на с. Старо Белово от вакъфите на Давуд паша в Татарпазарджишка каза се намирало лозе от 5 лехи (дюнюм и четвърт), граничещо с лозята на Стоян, поп Никола, тюфекчията Кръстю и Кешо Байло. По собствено желание Балабан Стефан прехвърлил лозето на Митре от същото село, който му заплатил 4 и половина гроша. На забита пък била изплатена полагащата се такса за тапия и той издал тапията. Митре се задължил да плаща на собственика на земята всяка година по 50 акчета за дюнюм. На обратната страна на документа е изписан кратък български текст по същия повод.

17. Тапия за лозе — [1785 ноември 4 — 1786 октомври 23] 1200

В землището на с. Старо Белово, вакъф на покойния Гази Давуд паша в Татарпазарджишка каза, се намирало запуснато лозе от дюнюм и половина. От едната му страна била нивата на Ничо, от другите — лозята на Станчо, Вуко Делян и Митре. Лозето принадлежало на Стоян, който по собствена воля го прехвърлил на Митре от същото село срещу 4 гроша. На забита на вакъфа Фейзуллах била заплатена такса за тапия и той издал тапията. Митре придобил правото да стопанисва безпрепятствено лозето, при условие да издължава редовно десятъка си. На обратната страна на документа е вписан на арабица текстът: „Тапия на Къзкьойлю Митре от Белово — 16 пари". Пак там е изписана и кратка бележка на български по същия повод и е отбелязана годината 1786.

18. Тапия за място — [1787 октомври 13 — 1788 октомври 1] 1202

С. Старо Белово принадлежало заедно със с. Саранбей към мукатаата от вакъфите на Гази Давуд паша в Татарпазарджишка каза. В местността Менделе кули, в землището на с. Старо Белово имало парче свободна земя от 1 дюнюм. То било заобиколено от нивите на Куюмджи Марин и Ристо Кокалан и излизало на пътя. Това парче земя било предоставено от страна на вакъфа на месаря (касапина) Митре срещу 3 гроша. Митре заплатил и такса за тапия и му била връчена тапията. Той се задължавал всяка година да предава десятъка си на забита на вакъфа. На обратната страна на документа е вписан кратък текст на български по същия повод.

19. Съдебен протокол за продажба на къща — [1788 август 22] 1202 зилкаде 22

Немюсюлманинът Стою Голищар се явил в шериатския съд от името на братята Никола и Тодор, синове на Лазар от с. Старо Белово, Татарпазарджишка каза. Неговото право на председателство било потвърдено от свидетелите Иван Янак и Цветко. Стою Голищар направил своите изявления в присъствието на Митре, син на Гьорги. Упълномощителите Никола и Тодор притежавали в споменатото село къща със съседи Цвятко и Митре Славе. Откъм третата си страна тя граничела с градината на Къзкьойлю Митре, а откъм четвъртата гледала към пътя. По собствено желание братята Никола и Тодор продали къщата си на споменатия Митре за 13 и половина гроша. Пъл-

номощникът им получил изцяло от купувача определената сума и от този момент собственик на къщата ставал Митре. По искане на страните проджбата била протоколирана в присъствие на свидетелите Сахатчи Герги, куюмджията Герги, Ангел и др.

20. Тапия за ливада — [1788 октомври 2 — 1789 септември 20] 1203

В землището на с. Къзкьой (вер. Момина клисура), Татарпазарджишко, имало ливада от 3 дюнюма, заобиколена от гора и ливадите на Петре, Мартинко и Атанас. Досега тя принадлежала на Пейо и братовия му син Никола. По собствено желание те прехвърлили ливадата на Митре чорбаджи от Белово, който им заплатил за нея 9 гроша. Забитът получил таксата за тапия, предвидена според закона, и връчил на Митре чорбаджи тапията. При условие, че Митре издължава редовно десятъка си на забита, никой нямал право да му пречи да стопанисва ливадата. На обратната страна на документа кратък текст на български потвърждава, че тапията е за ливада, получена от Пейо през 1789 г.

21. Съдебен протокол за продажба на дюкян — [1793 март 29] 1207 шабан 16

Немюсюлманинът Кочо от с. Старо Белово, Татарпазарджишка каза, се явил в шериатския съд и заявил в присъствието на Радул, че притежавал в селото дюкян, който се намирал между реката, фурната, дюкяна на Мико и гледал откъм четвъртата си страна към пътя. Този дюкян Кочо продал на Радул за 400 гроша. Като удостоверил , че получил изцяло посочената сума от Радул, Кочо заявил че от днес нататък губи правата си върху дюкяна и негов собственик става купувачът Радул. Изявленията му били потвърдени и по искане на страните продажбата била протоколирана. Между свидетелите били поп Велчо, Иван, Герги и Неделко. Документът носи кадийска заверка. На обратната му страна е вписана кратка бележка на български по същия повод.

22. Документ за получени лозе, добитък и др. — [1798 юни 15 — 1799 юни 4] 1213

Митре от Къзкьой, син на Мартинко, получил от Радул от Белово лозе от 1 дюнюм, 1 вол, 15 овце, 9 коли джибри, 25 дести шира и някои вещи. Правото му на притежание било потвърдено от свидетелите Иван Благолаж чорбаджи, Сокологлу Кольо, Танеоглу Никола и куюмджи Герги.

23. Съдебен протокол за наследство — [1834 март1] 1249 шевал 19

Илчо чорбаджи се явил в шериатския съд като пълномощник на християнката Стояна, дъщеря на Радо от с. Старо Белово, Татарпазарджишка каза. Той направил своите изявления в присъствието на Цветан и Петре. Преди известно време починал Никола, съпруг на доверителката му. Като дял от наследството на Стояна се полагали 2 сахана, 2 сукмана, 2 черги, 1 лозе и 126 гроша, които тя получила изцяло. Като свидетели в съда присъствували Стефан чорбаджи, Гено чорбаджи, немюсюлманите Никола, Михал, Павле, Никола Гошо, Русиоглу Герги и др.

24. Тапия за ниви, ливади и градина — [1834 май 10 — 1835 април 28] 1250

В землището на с. Старо Белово, Пазарджишка каза, тримата братя Никола, Цветан и Петраки, синове на Радул, притежавали 3 ниви, 2 ливади и 1 градина (в текста букв. градина на арабица) с обща площ 12 дюнюма. На всеки от братята се полагала по 1/3 част от тези имоти, но Никола също починал и понеже нямал деца, братята му Цветан и Петраки поискали и получили тапия за шестте парчета земя, след като заплатили на забита на вакъфа Гази Давуд паша 25 гроша и се задължили да предават редовно десятъка си. На обратната

страна на документа текст на арабица потвърждава още веднъж, че документът представлява тапия на Цветан и Петраки. Пак там кратък текст на български сочи, че тапията е преминала у Цветан от брат му Никола.

25. Документ за встъпване във владение на четири ниви и една ливада — [1839 май 15], началото на реби ул-еввел 1255

В границите на с. Старо Белово, Татарпазарджишка каза, се намирали четири ниви и една ливада, чийто притежател, немюсюлманинът Радо, починал. Нивите и ливадата били наследени от сина му Цветан, който се задължил всяка година да изплаща данъците си на вакъфа. Над основния текст на документа са посочени границите и размерите на наследените ниви и ливади: нива от 1 дюнюм при съседи Тасо, Гьорги и Петраки; нива от 1 дюнюм, ограничена от пътя и имота на Цветан; нива от 1 дюнюм, ограничена от пътя и имота на Иван; нива от 2 лехи, ограничена с пътя и имотите на Хасан и Гого; ливада от дюнюм и половина, граничеща с дерето, пътя и имота на Гьорги.

26. Документ за встъпване във владение на градина — [1839 май 15] 1255, началото на ребиул еввел

Починал Радул от с. Старо Белово, Пазарджишка каза. От него в границите на селото останала градина от 1 леха при съседи Петраки, Добре и път. Градината преминала по наследство у сина му Цветан, който се задължил да изплаща редовно на вакъфа полагащите се данъци.

27. Съдебен протокол за спор между собственици на съседни имоти — [1841 февруари] 23 1257, началото на мухаррем.

Жителят на с. Старо Белово, Татарпазарджишка каза, Цветан, син на Радул, се явил в шериатския съд и завел дело срещу Мико (Мика), Ивана, Катерина, Спаса и Елена, деца на поп Герги. Преди 49 години бащата на Цветан купил от жителя на същото село Кочо дюкяните му (вж. док. 21). След като били засегнати от пожар, се наложили известни промени в постройките, за което било получено съгласието на съседа Мико. По такъв начин бащата на Цветан цели 30 години стопанисвал имота си, без да възникне спор между него и Мико. Впоследствие обаче починали един след друг и баща му, и Мико. В продължение на още 15 години самият Цветан стопанисвал дюкяните без никакви спорове и възражения. Сега обаче Миковите наследници надвишили правата си и засегнали интересите на Цветан Радулов, поради което той се обърнал към съда. Като свидетели присъствували забитът на селото Али ага и мюсюлманите Сюлейман ага, Хюсеин и Имиш. На обратната страна на документа е вписана подробна бележка на български по същия повод.

28. Съдебен протокол за продажба на дялове от дъскорезница — [1834 април 7], 1249 зилкаде 27; [1844 юни 28], 1260 джемази ул-сани 11

Братята Гьорги и Петър, синове на Стоян от с. Старо Белово, Татарпазарджишка каза, притежавали в дерето в същото село дъскорезница. Четвърт дял от нея те продали за сумата 100 гроша, което било удостоверено в шериатския съд в присъствието на свидетели. Между тях наред със секбана Хасан и колджията Мехмед ага били и местните чорбаджии Илчо, Цено, Стефан и Михал и други жители на селото. Името на купувача е посочено на три места. На едното от тях ясно се чете името Цветан, а на другите две места по всяка вероятност то е било изтрито и вместо него е вписано името Марйо. Върху полето на съдебния протокол 10 години по-късно е вписан допълнителен текст, който удостоверява, че собственикът на четвъртината дял продал половината от него на братята поп Гьорги и Петър и на Пашо, син на Иван, за сумата 500 гроша.

29. Документ за прехвърляне на нива и градина — [1855 март 30], [12]71 реджеб 11.

На Радеоглу Цветан се прехвърлят нива от 4 дюнюма и градина от 2 лехи. Те се намирали във вакъфското село Старо Белово.

30. Документ за наследяване на нива, ливада, градина и лозе — [1856 април 11], [12]72 шабан 5.

Поради смъртта на Радеоглу Цветан синовете му Михаил и Кузман наследяват 8 и 1/2 дюнюма нива, 1 и 1/2 дюнюма ливада, 3 лехи градина и 2 и 1/2 дюнюма лозе в с. Старо Белово.

Фонд „Мененкьово", а. е. 1—45

1. Тапия за нива — [1735 май 24 — 1736 май 11] 1148

Издадена от тимариота на с. Менетедли (Мененкьово), Татарпазарджишка каза, на немюсюлманина Стойко, жител на същото село, за нива[20] от 4 дюнюма при граници: лозето на Гюрган (?), лозето на Митре Стоян, лозето на Мачо (?) и дерето. Нивата принадлежала дотогава на двамата братя,синове на Секул, Христо и Велко.[21] Понастоящем обаче, за да изплатят дълга си от данъка джизие към съселяните си братята Стойко и Никола, те им прехвърлят владението на въпросната нива срещу 600 акчета. Като свидетели при прехвърлянето присъствували Христо Станойко, Атанас Стойкьо, Герги Митре, Стоян Хърбоглу (?) и др.[22]

2. Тапия за нива — [1760 август 13 — 1761 август 1] 1174

Прехвърляне на нива от 2 дюнюма и 1 леха в землището на с. Манендли (Мененкьово), Пазарджишка каза, с граници — нивата на Шобан (Шабан, Чобан?), нивата на Манчо и Тодоровата нива. Доскоро имотът принадлежал на Пеньо Илиев (букв. „Pena veled-i Ilija), който починал, без да остави наследници. Тапия за нивата поискал съселянинът му Стойко Иванов. Последният изплатил на забита на селото Исмаил полагащата му се такса за тапия, тъй като Мененкьово принадлежало към неговия тимар, задължил се да предава ежегодно на господаря на земята изисквания десятък и получил тапията, според която никой нямал право да му пречи да стопанисва земята.

3. Спор за земя между съселяни — [1771 април 16 — 1772 април 3], [1]185

Документът е издаден по повод оплакването на немюсюлманина Стойко от с. Мененкьово срещу съселянина му Танаско. Касае се за спор между двамата за 1 леха неплодородна земя в землището на селото. Дотогава в продължение на 6 години тя била владяна и стопанисвана безпрепятствено от Стойко. Понастоящем обаче немюсюлманинът Танаско оспорвал правата му. Разпорежда се на Стойко да бъде издадена снабдена с печат тапия за оспорвания парцел земя.

4. Тапия за нива — [1779 януари 19 — 1780 януари 7] 1193

За прехвърляне нива от 2 дюнюма в землището на с. Мененкьово,Пазарджишка каза, от жителя на селото — калайджията Стоян, на съселянина му Стефан. Описани са границите на имота: от едната страна — нивата на Голям Манчо (Бююк Манчо), от втората — Аврамовата нива, от третата — дерето. Прехвърлянето било осъществено срещу сумата от 24 и 1/2 гроша, които купу-

---

[20] В оригинала два пъти е доуточнено, че става дума за нива, която е „nebat".

[21] На полето към тези две имена с друго мастило е добавено името Георги (?).

[22] Възможно е и друго групиране на имената, тъй като са изписани с еднакъв интервал помежду си.

вачът Стефан изплатил на калайджията Стоян. Стефан предал на забита на селото полагащата му се такса за тапия, задължил се ежегодно да дава на господаря на земята десятъка си и получил в замяна настоящата тапия. От този момент нататък никой нямал право да се намесва и пречи на Стефан да стопанисва нивата.

5. Тапия за гора — [1780 януари 8 — 1780 декември 27] 1194

Тапия за четири парцела гора с обща площ 5 дюнюма в землището на с. Мененкьово, Пазарджишко, издадена от мюлтезима на селото на един от неговите жители — Петре, син на Ташо, срещу 5 гроша. Петре се задължил да предава ежегодно полагащия му се десятък на спахията на земята. В случай, че това условие се съблюдава, никой нямал право да пречи на Петре Ташов да стопанисва парцелите гора.

6. Тапия за нива — [1794 юли 29 — 1795 юли 17] 1209

Нива от 5 лехи в землището на с. Мененкьово, Пазарджшка каза. Стопанинът ѝ, Ганчооглу Генчо, починал, без да остави наследници,. Срещу 7 гроша нивата била прехвърлена на мутафчията Кешо от същото село. В съответствие със закона той заплатил на забита на селото полагащата се такса за тапия и му била връчена настоящата тапия. При условие , че всяка година редовно издължава десятъка си, нито издалият тапията Хаджи Ибрахим ага, нито някой друг имали право да пречат на новия стопанин на нивата да я стопанисва.

7. Тапия за нива — [1794 юли 29 — 1795 юли 17] 1209

Нива от 2 лехи в землището на с. Мененкьово, Пазарджишка каза, с граници — нивите на Тодор и Пешо. Досегашният стопанин на нивата, брат на Стою, я прехвърлил срещу 5 гроша на жителя на същото село Стефан. Последният заплатил на забита на селото и полагащата му се в съответствие със закона такса за тапия. При условие, че всяка година редовно издължавал десятъка си, никой нямал право да пречи на Стефан да стопанисва нивата.

8. Откъс от тефтер за местни сборове и разходи, държавни данъци и др. — [1803 април 23 — 1810 февруари 5] 1218—1224

Откъс от тефтер с отбелязани редица сборове и плащания на жителите на с. Мененкьово през посочените години. Изрични упоменавания има за данъците авариз и нузул, за броя на доставяните от някои джелепи овце и др. Отделни суми са били предавани или получавани от бакалите Коста и Хаджи Мустафа, от някои колджии, от Узун Али, от селския кабзамалин (касиер) и др.

9. Тапия за нива — [1824 август 26 — 1825 август 15] 1240

Продадена нива от 2 лехи с орехово дърво в местността Герен Багларъ в землището на с. Мененкьово, Пазарджишка каза, от жителя на селото Лазар Чалооглу на съселянина му Тодор Стефаноглу. Граници на имота: от едната страна — лозето на Стоил Вълков, от другата страна — лозето на кьоравия Ганооглу Йоно, от третата — нивата на Атанас Зирков и от четвъртата — общоселския път. Продавачът получил от Тодор 5 гроша, а пълномощникът на селския забит — полагащата се според закона такса за тапия. Тапията е издадена от Али, пълномощник на забита на Хюсню паша.

10. Тапия за нива — [1824 август 26 — 1825 август 15] 1240

Продадена нива от 2 дюнюма в землището на с. Мененкьово, каза Пазарджик, от жителя на селото Стояноглу на съселянина му Ангелоглу. Описани са границите на имота: от едната страна нивата на Сокол Стефанов, от втората — нивата на Ифко от Бей кьой (вер. Саранбей), от третата — пожарището, а от четвъртата — общоселският път. Продавачът Стояноглу получил от ку-

пувача Ангелоглу сумата 24 гроша, а пълномощникът на забита на посоченото село — полагащата се според закона такса за тапия. Тапията е издадена от Али, пълномощник на забита на Хюсню паша.

11. Тапия за нива — [1824 август 26 — 1825 август 15] 1240

Продадена нива от 4 дюнюма в землището на с. Мененкьово, каза Пазарджик, от жителя на селото Пулю (Бойо?) Генов на съселянина му Стефаноглу Тодор. Описани са границите на имота: от едната страна нивата на Исмаил, от втората — селското пасище (ливада), от третата — Начовата нива, а от четвъртата — общоселски път. Продавачът получил от купувача 50 гроша, а пълномощникът на забита на посоченото село — полагащата се според закона такса за тапия. Тапията е издадена от Али, пълномощник на забита на Хюсню паша.

12. Тапия за нива — [1824 август 26 — 1825 август 15] 1240

Продадена нива от 3 лехи близо до воденицата в землището на с. Мененкьово с граници: нивата на Стоил Недков, бахчата (градината) на Цветаноглу Стоил, изгорялата воденица и обществения път. Досега нивата била стопанисвана от синовете на Павун — Никола и Спас, жители на посоченото село. По собствена воля и желание двамата братя отстъпили имота си на съселянина си Тодор Стефаноглу срещу 30 гроша. В съответствие със закона купувачът изплатил също на пълномощника на селския забит полагащата се такса за тапия и получил тапията, след като се задължил да предава ежегодно на господаря на земята десятъка си. Тапията била издадена от пълномощника на забита на Хюсню паша — Али.

13. Тапия за нива — [1825 август 16 — 1826 август 4] 1241

Прехвърляне нива от 1 дюнюм в землището на с. Мененкьово, Пазарджишка каза, с граници от едната страна — воденицата, от втората — градината[23] на Цветаноглу Петре, от третата — дерето. Продавачът Недкооглу Стоил, жител на с. Мененкьово, я отстъпил по собствена воля и желание на съселянина си Стефаноглу Тодор срещу 34 гроша. Последният изплатил и полагащата се такса за тапия и при условие, че щял да предава ежегодно на господаря на земята десятъка си, получил настоящата тапия, според която никой нямал право да му пречи да стопанисва земята.

14. Тапия за нива — [1826 август 5 — 1826 юли 24] 1242

Прехвърляне нива от дюнюм и половина в землището на с. Мененкьово, Пазарджишка каза, с граници: от едната страна — пожарището, от другата — нивата на Лазар Дойчинов, от третата — нивата на Герман, а от четвъртата — общоселския път. Досегашният владелец, жителят на посоченото село немюсюлманинът Ильо (Ило), я отстъпил по собствена воля и желание срещу 28 гроша на сина на Пондю Стефанов от същото село. Тапията е издадена от мюлтезима (откупчик) на селото Али, пълномощник на забита на Хюсню паша.

15. Тапия за нива — [1830 юни 22 — 1831 юни 11] 1246

Нива от три лехи в землището на с. Мененкьово, Пазарджишка каза, с границите: от едната страна нивата на Тодор, от другата — нивата на Койо (Куйо), от третата — лозето на Трънчо и от четвъртата — общоселския път, принадлежала на жителя на с. Акънджи (Аканджиево) немюсюлманина Гено, който починал, без да остави наследници. Тапия за нивата поискал немюсюлманинът Тодор от с. Мененкьово, като заплатил полагащите се според стария закон 6 гроша бедел-и махлюл на забита на селото. При условие, че

[23] В текста изписана на арабица българската дума „градина".

изплаща ежегодно на спахията на земята полагащия му се десятък, Тодор имал правото да стопанисва въпросната нива, както намери за добре, без някой да му се меси или да му пречи за това. Тапията е издадена от войводата на Пазарджик, който е същевременно забит и откупчик на селото. На обратната страна на документа отново е отбелязано, че тапията принадлежи на Тодор от с. Манедлю (Мененкьово).

16. Тапия за два парцела ниви — [1833 май 21 — 1834 май 9] 1249

Издадена от войводата на Пазарджик в качеството му на забит и откупчик на с. Мененкьово, Пазарджишка каза. Тапията се отнася за два парцела ниви в землището на споменатото село. Първият от тях, с площ 2 лехи (половин дюнюм), граничел с пътеката, нивата на Добре, лозето на Ристоско и общоселския път. Вторият парцел, с площ 3 лехи, граничел с нивите на Бокчо Тодор, Георги Адам, Гитан Шуман и общоселския път. Двете ниви били стопанисвани от Павлевия син Иван, който впоследствие починал. Тапия за тях поискал жителят на същото село Пендо Стефан. След като забитът — откупчик на селото, получил от него 20 гроша, му била издадена настоящата тапия. При условие, че Пендо Стефан издължавал редовно всяка година десятъка си, никой нямал право да му пречи да стопанисва имота.

17.Тапия за нива — [1835 април 29 — 1836 април 17] 1251

Издадена от войводата на Пазарджик на жителя на с. Мененкьово, Пазарджишка каза, Стефаноглу Боню за нива от 2 и 1/2 дюнюма в землището на същото село, с граници: нивите на Хрисан (?) Стоянов [24] и Вълко Стоилов, Цветановото лозе и общоселския път. Дотогава нивата принадлежала на жителя на Пазарджик Лофчалъоглу Мехмед ага заде, който починал, без да остави наследници. Стефаноглу Боню заплатил за нея на издалия тапията забит на селото сумата 60 гроша.

18. Тапия за 13 парцела ниви — [1836 април 18 — 1837 април 6] 1252

Тапия за прехвърляне владението върху 13 парчета ниви с обща площ 6 дюнюма и 1 леха, разположени по общоселския път в землището на с. Мененкьово, Пазарджишка каза. Стопанинът им, жителят на същото село Тодороглу Йовчо починал, без да остави наследници. Нивите били поискани от жителите на Мененкьово Петре и Лазар. Те заплатили за тях 100 гроша на забита на селото и получили настоящата тапия. При условие, че изплащат ежегодно десятъка си на господаря на земята, Петре и Лазар можели да стопанисват безпрепятствено новопридобития имот. Тапията е издадена от войводата на Пазарджик, който бил същевременно откупчик и забит на споменатото село.

19. Документ за наемане на воденица и преотстъпване на дял от нея — [1839 март 17 — 1840 март 4] 1255; [1843 юли 28] началото на реджеб 1259

Немюсюлманите Новак, син на Никола, и Бончо, син на Стефан, наели за 2 акчета дневно принадлежаща на вакъф воденица с два камъка,[25] намираща се в землището на с. Мененкьово и граничеща с воденицата и градината на Секул (Сокол?), дерето и общоселския път. В началото на месец реджеб 1259 г. (28. VII. 1843 г.) върху празното поле на същия документ бил вписан нов османотурски текст. Според него Новак Николов прехвърлил своя половин дял на немюсюлманина Миладин, син на Балд (Белю?), и задължението за изплащане наем на вакъфа занапред падало върху Бончо Стефанов и Миладин Балдев (Бельов?) от с. Мененкьово.

---

[24] Името може да се прочете и като „чобан Стоян".
[25] В текста буквално „bir bab iki göz".

20. Документ за изплатен данък джизие — [1840 март 5 — 1841 февруари 22] [12]56

Удостоверение, издадено на немюсюлманина Петре Тодоров от с. Мененкьово, Татарпазарджишка каза, от данъчния агент (мухасъл) на каза Пловдив (Филибе), че е изплатил за текущата година данъка джизие в размера, предвиден за среднозаможни данъкоплатци (евсат).

21. Документ за изплатен данък джизие — [1840 март 5 — 1841 февруари 22] [12]56

Удостоверение, издадено на Лазар Тодоров от с. Мененкьово, Татарпазарджишка каза, от данъчния агент на каза Пловдив, че е изплатил за текущата година данъка джизие в размера, предвиден за среднозаможни данъкоплатци.

22. Документ за изплатен данък джизие — [1841 февруари 23 — 1842 февруари 11] 1257

Квитанция за изплатен за сметка на 1841 данък джизие от немюсюлманина Лазар Тодоров от с. Мененкьово, нахия Орта (Средна) на Татарпазарджишка каза, среден на ръст, с току-що наболи мустаци, 22-годишен. Документът е издаден от данъчния чиновник (мухасъл) на Пловдив и удостоверява, че Лазар Тодоров изплатил като среднозаможен (евсат) 30 гроша джизие. Сумата следвало да бъде внесена в касата на финасовото ведомство (мухасъллъка) в Пловдив.

23. Документ за изплатен данък джизие — [1841 септември 8] [12]57 реджеб 21

Удостоверение, издадено от страна на данъчното управление в Пловдив на немюсюлманина Пондю, син на Стефан, 35-годишен мъж, със среден ръст и жълтеникави мустаци, жител на с. Мененкьово, Пазарджишка каза, в уверение на това, че бил изплатил изцяло полагащото му се джизие в самия Татар Пазарджик, за да не бъде угнетяван с искане на същия данък по пътя си в местата, през които преминава.

24. Разрешение за пътуване от Пазарджик за Пловдив — [1842 септември 8] [12]57 реджеб 21

Пътен лист, издаден на лицето Лазар Тодоров, чифчия и кираджия, жител на с. Мененкьово, Пазарджишка каза, с разрешение да пътува от Пазарджик към Пловдив, без да му се пречи от административни, финансови и военни власти по време на пътуването му. Документът съдържа и пълно описание на външните белези на Лазар Тодоров — 22-годишен, ръст среден, коса черна, чело гладко, очи пъстри, нос остър (дълъг), уста обикновена, без мустаци, белолик и пр.

25. Документ за изплатени данъци — [1842 февруари 12 — 1843 януари 31] 1258

Удостоверение, издадено на Лазар Тодоров от с. Мененкьово, че е изплатил полагащите му се данъци. Същият бил записан в съответните регистри под № 59 и отнесен към категорията на среднозаможните. Графите за отличителните му белези (ръст, брада, мустаци, очи и пр.) не са попълнени.

26. Разписка за издължени данъци — [1849 март 21] [12]65 ребиюл ахър 25

Разписка за уредено данъчно положение на починалия немюсюлманин Петре от с. Мененкьово.

27. Удостоверение за собственост —[1864 април 12] [12]80 зилкаде 5

За собственост върху четвърт дял от лозе в местността Герана в с. Мененкьово, Татарпазарджишка каза, Пловдивска лива. Лозето граничело с имотите на Павче, Кито и Иван. Споменатият дял преминал по наследство у Латика

от баща ѝ Лазар. Документът е регистриран под № 34 в дефтер № 45 на дефтерхането.

28. Удостоверение за имот — [1864 април 12] [12]80 зилкаде 5

За владение върху четвърт дял от нива от 6 (?) дюнюма в местността Галатица в с. Мененкьово, Татарпазарджишка каза, Пловдивска лива, граничеща с имотите на Стефан, Кръстьо и Неделю (Неделя?) и преминал по наследство у Латика от баща ѝ Лазар. Посочени са размерите и на някои такси, изплатени от Латика при получаване на документа. Същият е регистриран под № 35 в дефтер № 45 на дефтерхането.

29. Удостоверение за имот — [1864 април 12] [12]80 зилкаде 5

За владеене на четвърт дял от нива от 1 дюнюм в местността Черковна могила[26] в с. Мененкьово, Татарпазарджишка каза, Пловдивска лива, граничеща с имотите на Митре и Павел и гората, преминал по наследство у Латика от баща ѝ Лазар. Посочени са и размерите на някои такси, изплатени от Латика при получаването на документа. Последният бил издаден под № 36 и зарегистриран в дефтер № 45 на дефтерхането.

30. Удостоверение — [1864 април 12] [12]80 зилкаде 5

За владение върху четвърт дял от нива в местността Бахчето на с. Мененкьово, Татарпазарджишка каза, граници с имотите на Мария (Марю?), Ангел и Кръстю, който преминал по наследство у Латика от баща ѝ Лазар. Документът е зарегистриран под № 37 в дефтер № 45 на дефтерхането.

31. Удостоверение — [1864 април 12] [12]80 зилкаде 5

За владение върху четвърт дял от нива в местността Бинара на с. Мененкьово, граничеща с имотите на Костадин, Атанас и Петко, който преминал по наследство у Латика от баща ѝ Лазар. Документът е регистриран под № 38 в дефтер № 45 на дефтерхането.

32. Удостоверение — [1864 април 12] [12]80 зилкаде 5

За владение върху четвърт дял от нива в местността. . . винки[27] в с. Мененкьово, граничеща с имотите на Петре, Кръстю, Ангел и Иван. Дялът преминал у Латика по наследство от баща ѝ Лазар. Документът е регистриран под № 39 в дефтер № 45 на дефтерхането.

33. Удостоверение — [1864 април 12] [12]80 зилкаде 5

За собственост върху 3/4 дял от лозе в землището на с. Мененкьово. Лозето граничело с имотите на Павче, Кито и Иван и преминало по наследство у братята Митре, Георги и Петре от баща им Лазар. Документът е регистриран в дефтер № 45 на дефтерхането под № 40.

34. Документ — [1864 април 12] [12]80 зилкаде 5

За владение върху 3/4 дял от нива в местността Галатица в с.Мененкьово, граничеща с имотите на Стефан, Кръстю и Неделю (Неделя?) който преминавал по наследство у братята Митре, Георги и Петре от баща им Лазар. Документът е регистриран под № 41 в дефтер № 45 на дефтерхането.

35. Удостоверение — [1864 април 12] [12]80 зилкаде 5

За владение върху 3/4 дял от нива с площ 1 дюнюм в местността Клиса баир (Черковна могила) на с. Мененкьово, граничеща с имотите на Митре и Павел и корията, който преминал по наследство у братята Митре, Георги и Петре от баща им Лазар. Документът е регистриран под № 42 в дефтер № 45 в дефтерхането.

---

[26] В текста „Klisa bajir".

[27] Нечетливо, възможно Абавинки, Абадинки (?).

36. Удостоверение — [1864 април 12] [12] 80 зилкаде 5

За владение върху 3/4 дял нива в местността Бахчето на с. Мененкьово, граничеща с имотите на Мария Марю?, Ангел и Кръстю, който преминал по наследство у братята Митре, Георги и Петре от баща им Лазар. Документът е регистриран под № 43 в дефтер № 45 на дефтерхането.

37. Удостоверение — [1864 април 12] [12] 80 зилкаде 5

За владение върху 3/4 дял от нива в местността Бинара на с. Мененкьово, граничеща с имотите на Костадин, Атанас и Петко, който преминал по наследство у братята Митре, Герги и Петре от баща им Лазар. Документът е регистриран под № 44 в дефтер № 45 на дефтерхането.

38. Удостоверение — [1864 април 12] [12]80 зилкаде 5

За владение върху 3/4 дял от нива с площ 1 дюнюм в местността Абадинки (?) на с. Мененкьово, граничеща с имотите на Петре, Кръстю, Ангел и Иван. Този дял преминал в наследство у братята Митре, Герги и Петре от баща им Лазар. Документът е регистриран под № 45 в дефтер № 45 на дефтерханет о.

39. Удостоверение — [1864 април 12] [12]80 зилкаде 5

За владение върху нива от 1 дюнюм в местността Караагач на с. Мененкьово, граничеща с имотите на Иван, Гьорги и собствениците. Имотът бил прехвърлен на братята Митре, Герги и Петре Лазарови от предишния му стопанин Иван Иванов, при което била заплатена полагащата се сума от 140. . .[28] и съответните такси за писаря, хартията и пр. Документът е регистриран под № 46 в дефтер № 45 на дефтерхането.

40. Протокол за изплатен военен данък — [1866 май 16 — 1867 май 4] 1283

Протокол за наложен и изплатен от жителите на с. Мененкьово, Татарпазарджишка каза, Пловдивски санджак, Одрински вилает, военен данък за 1283 г. Определеният във финансовото ведомство в Пазарджик данък възлизал на 2720 гроша и бил издължен посредством лицето Митре на 6 вноски — съответно 101 гроша, 505 гр. и 33 пари, 1000 гр., 500 гр., 464 гр. и 7 пари и 149 гр. В специални графи са отбелязани датите на плащанията и са поставени печатите на съответните длъжностни лица, получили сумите.

41. Тапия за воденица и място — [1873 юни 6] 1290 ребиюл-ахър 9

Издадена на Митре, Герги и Петре, синове на покойния Лазар, от когото наследили воденица и място от половин дюнюм в с. Мененкьово, Татарпазарджишка каза, Пловдивски санджак. Имотът граничел с пътя, Никола и дерето. Новите му стопани имали право да го владеят при условие, че издължават редовно десятъка си на съответния чиновник.

42. Тапия за воденица и място — [1873 юни 6] 1290 ребиюл-ахър 9 — вж. док. 41.[29]

43. Документ за собственост върху къща — [1875 март 3] 1292 мухарем 25

Издаден на Петре Лазаров в удостоверение на това, че същият бил собственик на къща в с. Мененкьово при съседи Стефан, Ангел и пътя.

44. Документ за данъчно облагане — б. д., XIX в.

Откъс от документ с частично попълнени графи за данъчното облагане на лицето Петре Лазаров от с. Мененкьово. Данъкоплатецът бил зарегистриран на с. 627 в съответните данъчни списъци на казата Пазарджик, спадаща към Пловдивска лива на Одрински вилает.

---

[28] Паричната единица не е обозначена.

[29] Документът е аналогичен на предидущия и повтаря почти дословно неговото съдържание.

45. Тапия за ливада — б. д.

Тапия, издадена от заима на с. Куздербенд (вер. Момин проход или Момина клисура) на немюсюлманина Герги Васил (?) за една ливада (?), принадлежаща дотогава на жителя на същото село, немюсюлманина Стоил. Върху полето на документа са вписани още няколко имена (Иван, Гюргю, Митър, Бошко, Цоко), вероятно на присъствували при издаването на тапията съселяни на Герги и Стоил.

Фонд „Ветрен", а. е. 1—10

1. Наследствен опис — [1819 октомври 20 — 1820 октомври 8] 1235

Опис на имотите и дълговете на починалия през 1235 г. в с. Ветрен (Хисарджик) немюсюлманин Атанас. Последният притежавал къща за 130 гр., 2 дюнюма лозе, оценени на 100 гр. и 1 градина за 12 гр. Дълговете му на обща стойност 384 гр. и 14 пари надвишавали стойността на оставения от Атанас имот. От тях съответно 100 гр. и 19 гр. и 14 пари били от неизплатените му вергия и джизие, а останалите — дългове към лицата Хюсеин и брат му Мехмед, Михалчи Митре, Велко, Караджа Стоян, Караджа Петре и др.

2. Тапия за нива — [1836 април 18 — 1837 април 6] 1252

Издадена от войводата на Пазарджик в качеството му на забит и мюлтезим на една мезра в Татарпазарджишка каза, на лицето Тъпко Бойчинов, жител на с. Ветрен, от същата каза, за нива от леха и половина в посочената мезра при граници: нивата на Герги Адамов от с. Мененкьово, нивата на Стойно Дъбак (?), дерето и общоселския път. Имотът принадлежал дотогава на Герман Германов, жител на Ветрен, който по собствена воля го прехвърлил върху Тъпко Бойчинов срещу 15 гр. Забитът получил полагащата му се такса за тапия и издал тапията. При условие, че издължава редовно десятъка си на господаря на земята, Тъпко можел да стопанисва новопридобития имот, без да се опасява от външна намеса.

3. Квитанция за изплатен поголовен данък джизие — [1843 февруари 1 — 1844 януари 21] 1259

Квитанция за изплатен данък джизие за 1259 г. в размера на категорията за средно заможните, издадена на немюсюлманина, жител на Средната махала на с. Ветрен, Пазарджишка каза, Стойне Сталев. Графите за външните му белези са останали непопълнени. На гърба на документа на кирилица е изписано името Стойчо. Същото име било първоначално вписано и в самия документ, но впоследствие е зачертано.

4. Квитанция за джизие — [1844 януари 22 — 1845 януари 9] 1260

Издадена на немюсюлманина, жител на Средната махала на с. Ветрен, Пазарджишка каза, Дойчо Сталев, средно заможен. Графите за външните му белези са останали непопълнени.

5. Квитанция за изплатен поголовен данък [1844 януари 22 — 1845 януари 9] 1260

Издадена на немюсюлманина, жител на Средната махала на с. Ветрен, Пазарджишка каза, Илия Сталев, средно заможен. Графите за външни белези са останали непопълнени.

6. Квитанция за джизие — [1845 декември 30 — 1846 декемри 19] 1262

Непопълнен образец на квитанция за изплатен поголовен данък джизие за 1262 г., предназначена за данъкоплатец от категорията на средно заможните.

7. Квитанция за изплатен поголовен данък — [1849 ноември 17 — 1850 ноември 5] 1266

Издадена на немюсюлманина, жител на Средната махала на с. Ветрен, Пазарджишка каза, Дойчо Сталев от категорията на среднозаможните (30 гроша). Описани са и външните му белези — 29-годишен, ръст среден, без брада, мустаци светлокестеняви, очи пъстри.

8. Квитанция за джизие — [1849 ноември 17 — 1850 ноември 5] 1266

Издадена на немюсюлманина, жител на Средната махала на с. Ветрен, Пазарджишка каза, Кръстю Сталев, среднозаможен. Описани са и външните му белези — 24-годишен, ръст среден, без брада и без мустаци, пъстроок.

9. Тапия за нива — [1865 август 12] 1282

Издадена на Стойчо, син на Петре, за нива от 2 дюнюма в землището на с. Ветрен, Пазарджишка каза, Пловдивски санджак. Нивата граничела с имотите на Цветан, Митре и Вано (Яно?).

10. Откъс от опис на имот и лично имущество — б. д., вер. XIX в.

Откъс от опис на имот и лично имущество на Варлин Стойков: 1 къща, 2 дюнюма лозе, 1 запуснато лозе, 3 бакърени съда, 1 верига от огнище и др.

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Проблемна комисия за изучаване миналото,
бита и културата на населението в Родопите

РОДОПСКИ СБОРНИК

ТОМ V

Под ред. на акад. ХР. ХРИСТОВ, проф. П. ПЕТРОВ
и проф. СТР. ДИМИТРОВ

София . 1983

ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ